

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege.
A hivatalos közzétételre az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/1979/2024.

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Horváth Attila* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Patyi András* és *dr. Szabó Marcel* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.390/2023/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gyönyörű Zoltán egyéni ügyvéd) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, illetve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 27. §-a alapján 2024. június 25-én alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria Pfv.IV.20.390/2023/10. számú ítéletével szemben, annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló alapügy lényege szerint indítványozó 2007-ben „exkluzív hangfelvétel-kiadói, producer-menedzseri” szerződést kötött egy Kft.-vel (a továbbiakban: Kft.), amely szerződést később több ízben is módosítottak. A felek a szerződést utoljára 2016. február 18-án hosszabbították meg, a megállapodásban indítványozó kötelezettséget vállalt arra, hogy 2016. szeptember 1-ig elkészíti legújabb zenei albumát, a Kft. pedig a mű megjelenítését, nyilvánosságra hozatalát, továbbá a produceri és menedzseri munkák elvégzését vállalta.
- [3] A felek között 2016. szeptember 9-én a szerződéssel kapcsolatos megbeszélésükön vita alakult ki, amely megbeszélés alkalmával az indítványozó sérelmére a Kft. törvényes képviselői bűncselekményt követtek el. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2021. január 14-én kelt, 14.B.10.524/2020/40. számú ítéletében bűnösnek mondta ki a Kft. törvényes képviselőit az indítványozó sérelmére elkövetett személyi szabadság megsértése bűntettében. A Pesti Központi Kerületi Bíróság ítéletét a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 2021. június 22-én kelt, 29.Bf.6117/2021/11. számú ítéletében helybenhagyta.

- [4] Az indítványozó 2016. szeptember 19-én nyilatkozatot küldött a Kft.-nek, melyben a szerződést a felperesek kirívóan súlyos szerződésszegései és egyéb okok miatt azonnali hatállyal a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:213. § (1) bekezdése és a 6:278. §-ára hivatkozással azonnali hatállyal felmondta.
- [5] A felperesek 2016. szeptember 26-án kelt válaszlevelükben vitatták a felmondás jogszerűségét és rögzítették, hogy nem követtek el olyan magatartást illetve nem okoztak olyan kárt, amely megalapozhatná a szerződés felmondását, továbbá a szerződéssel szerzett jogait sem gyakorolták visszaélészerűen, valamint utaltak arra, hogy a kiadói (felhasználási) szerződésre vonatkozó szabályok irányadók az esetre.
- [6] A felperes Kft. ezt követően keresetet nyújtott be az indítványozó ellen és 88.650.000 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperes indítványozót, mert álláspontja szerint a köztük kötött kiadói és felhasználási szerződés kizárólag a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 51. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben mondható fel jogszerűen.
- [7] A Fővárosi Törvényszék 25.P.20.253/2017/129. számú ítéletében az indítványozót, mint alperest 54 061 715 Ft megfizetésére kötelezte a Kft. részére szerződésszegéssel okozott kár megtérítése okán. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a szerződés az Szjt. 43. § (1) bekezdése szerinti, kizárólagossági elemet is tartalmazó felhasználási szerződésnek minősült, ezért arra alapvetően az Szjt. rendelkezéseit kell alkalmazni. Az elsőfokú bíróság szerint az Szjt. 51. § (3) bekezdése alapján a szerződés felmondását megelőzően az indítványozónak a felperes Kft.-hez előzetesen, megfelelő határidő tűzése mellett felhívást kellett volna intéznie a sérelmesnek tartott helyzet megszüntetése érdekében, ennek hiányában a szerződés felmondása nem minősült jogszerűnek.
- [8] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megváltoztatva a felperes Kft. keresetét teljes egészében elutasította, mert indokolása szerint a szerződésre a megbízásra irányadó szabályok alkalmazandók. Tényként rögzítette, hogy a felperes vezetője, illetve családtagjai az indítványozó személye ellen bűncselekményt követtek el a szerződéssel kapcsolatos megbeszélésen kialakult vita során, amely a Ptk. 6:62. § (1) bekezdése szerinti együttműködési kötelezettséget súlyosan sértő, a felek közötti bizalmas kapcsolatot megrendítő magatartásnak, ezáltal súlyos szerződésszegésnek minősül. Következésképpen az indítványozó részéről nem volt elvárható a jogviszony fenntartása, a felperes magatartása alapos okát szolgáltatva az azonnali hatályú felmondásnak, ezért az indítványozó mentesült a károk megfizetése alól.
- [9] A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria Pfv.IV.20.554/2022/4. számú végzésével a másodfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasította. A Kúria indoklása szerint az ügyben eljáró bíróságok tévesen tekintették az érvénytelenségi kifogással illetett kikötést opciós megállapodásnak,

ezért a vételi jogra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket tévesen alkalmazták. Az indokolás szerint indítványozó a szerződésben valójában a 2016. szeptember 1-jén leadandó album mellett további négy album elkészítésének kötelezettségét vállalta a szerződésben meghatározott határidőn belül. A Kúria jogerős ítéletet hatályon kívül helyező és a másodfokú bíróságot új eljárásra kötelező végzésével megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen járt el akkor, amikor indítványozó felmondását jogszerűtlennek ítélte meg a Szjt. 51. § (3) bekezdésében előírt feltétel hiánya miatt, és hogy a Kft. megalapozottan kérhette a szerződésszegéssel okozott kárainak megtérítését. A Kúria végzésének indokolása [31] bekezdése szerint „[a] kérdés eldöntésekor ugyanakkor egy további szempont is figyelemmel kell lenni. Ez pedig a Ptk. és az Szjt. viszonya volt, amit a Ptk. 2:55. §-a és az Szjt. 3. § (1) bekezdése is szabályoz. A Ptk. 2:55. §-a szerint e törvényt kell alkalmazni a hatálya alá tartozó olyan kérdésekben, amelyeket a szerzői jogról és az iparjogvédelemről, valamint az üzleti titok védelméről rendelkező törvények nem szabályoznak. Az Szjt. 3. § (1) bekezdése értelmében a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok átszállására, átruházására, megterhelésére valamint az e törvény hatálya alá tartozó művekkel és egyéb teljesítményekkel összefüggő egyéb személyi és a vagyoni jogviszonyokban az e törvényben nem szabályozott kérdésekben a Ptk. rendelkezései az irányadók. A Ptk. tehát az Szjt.-hez képest háttérjogszabály, azt az Szjt. által nem szabályozott kérdésekben kell alkalmazni. A felperes ezért a felülvizsgálati kérelmében helyesen hivatkozott az Szjt. *lex specialis* jellegére. Ebből viszont az következik, hogy ha a szerződésnek szerzői mű létrehozása, felhasználása is tárgya, akkor a szerződés elsősorban az Szjt. hatálya alá tartozik [hasonlóképpen: Kúria Pfv.IV.22.125/2012/4., Pfv.V.20.505/2018/9. (BH 2019.231)]. Mindez azt is jelenti, hogy ha a vegyes szerződés a Ptk.-ban nevesített szerződés elemeit is tartalmazza, azok vonatkozásában ugyan a Ptk. szabályai alkalmazandóak, azonban a szerződés egészét érintő kérdésekben – így pl. a szerződés megszűnése tekintetében – elsődlegesen az Szjt. rendelkezései az irányadók. Éppen ezért a másodfokú bíróság a felhasználási szerződés szabályainak alkalmazását arra hivatkozással sem mellőzhette volna, hogy az a megbízó felmondással kapcsolatos jogainak indokolatlan és méltánytalan szűkítéséhez vezetne.” A Kúria végzésének [32] bekezdésében rögzítette, hogy „[a]z Szjt. 51. § (3) bekezdése szerint a felmondás jogát a szerző csak azt követően gyakorolhatja, hogy a teljesítésre a felhasználónak megfelelő határidő szabott és az eredménytelenül telt el. Ez az adott esetben a célhoz kötöttséget sértő felhasználás és a rendeltetésellenes joggyakorlás megszüntetésére irányuló felszólítást követelt meg az alperestől. Ilyet azonban a perben általa hivatkozott, a felperes részére 2016. augusztus 12-én küldött elektronikus üzenet egyáltalán nem tartalmazott, abban az alperes a felperes fentiek megfelleltethető, illetve a későbbi felmondásban megjelölt szerződésszegéseire semmilyen módon nem utalt, és a jogviszony tervezett megszüntetésével kapcsolatos szándékát sem fogalmazta meg, csupán a szerződés módosítására tett javaslatot. Az

elsőfokú bíróság ezért helyesen állapította meg, hogy a felmondás önmagában az Szjt. 51. § (3) bekezdésében előírt feltétel hiánya miatt jogszerűtlennek minősült. Mindez az Szjt. 51. § (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott felmondási okok fennállására kiterjedő tartalmi vizsgálatot szükségtelessé tette.” A kúriai végzés indokolásának [35] bekezdése szerint „[a] másodfokú bíróságnak az új eljárásban felülbírálati jogkörének a régi Pp. 253. § (3) bekezdése által kijelölt korlátai között, a fentiek figyelembevételével kell felülbírálnia az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit.”

- [10] A megismételt másodfokú eljárásban eljáró Fővárosi Ítélőtábla 3.Pf.20.753/2022/14/II. számú ítéletében az összecszerűség tekintetében kijavított ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta és az indítványozó által a felperes Kft.-nek fizetendő tőke összegét 29 563 270 Ft-ra leszállította.
- [11] A Kúria Pfv.IV.20.390/2023/10. számú ítéletében a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta és a marasztalás összegét 41 942 561 Ft-ban állapította meg. A Kúria indokolásában megállapította, hogy a másodfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott ítéletében a Kúria hatályon kívül helyező végzésében foglaltak keretei között maradt, így jogszerű felmondás hiányában az indítványozó jogos ok nélkül tagadta meg a teljesítést, ezért a felperes ezen szerződésszegésre tekintettel megalapozottan kérte a lehetetlenné válás jogkövetkezményeként a Ptk. 6:108. § (2) bekezdése szerint az alperesnek a szerződésszegéssel okozott károk megtérítésére kötelezését. A másodfokú bíróság érdemben a követelés összecszerűségével kapcsolatban vizsgálódott.
- [12] A Kúria ítéletének elvi tartalma szerint „[a] Ptk. a szerzői jogról szóló törvényhez képest háttérjogszabály, ezt az Szjt. által nem szabályozott kérdésekben kell alkalmazni. Ezért, ha a szerződésnek szerzői mű létrehozása, felhasználása is tárgya, akkor a szerződés elsősorban az Szjt. szabályai alá tartozik” (kúriai ítélet [64]).
- [13] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. § alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte a Fővárosi Ítélőtábla 3.Pf.20.753/2022/14/II. számú jogerős ítélete és a Kúria Pfv.IV.20.390/2023/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mert azok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint az Alaptörvény 28. cikkét.
- [14] Az indítványozó kifogásolta, hogy a Kft. követelésének összecszerűségét vizsgáló szakvéleménnyel szemben az indítványozó által megbízott magánszakértő véleményében feltárt szakmai hibákat és ellentmondásokat sem az alapeljárásban, sem a felülvizsgálati eljárásban nem tisztázták, nem történt meg a vélemények és szempontok ütköztetése. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság helytelenül alkalmazta az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, és sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga.

- [15] Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy a Kúria nem tisztázta, hogy a Szjt. által nem szabályozott kérdésekben háttérjogszabályként a Ptk.-t kell-e alkalmazni. Az indítványozó szerint a Kúria eljárása során nem vette figyelembe az Alaptörvény 28. cikkének alkalmazását, és ítélezése során alaptörvényi kötelezettsége ellenére nem vette figyelembe a jogszabály célját.
- [16] Az alkotmányjogi panasz szerint a Kúria ítéletében nem az alkotmányos elvárásoknak megfelelő módon tett eleget az indoklási kötelezettségének azáltal, hogy a követelés összegére vonatkozó szakvélemények által tett megállapításokat és ellentmondásokat nem tisztázta, hanem megismételte és megerősítette a korábban eljáró rendes bíróságok tényállításait.
- [17] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján az indoklási kötelezettség megsértését további okból is sérelmezte. Álláspontja szerint a Kúria ítélete indokolásában a jogalap körében nem szorítkozhatott volna annak formális vizsgálatára, hogy a másodfokú bíróság eleget tett a korábbi kúriai új eljárásra utasító végzésben foglalt iránymutatásnak, hanem tartalmilag kellett volna vizsgálnia és értékelnie a jogerős ítélet indokolását.
- [18] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján is sérelmezte továbbá, hogy a Kúria a per érdeméről a Pfv.IV.20.554/2022/4. számú végzésével döntött, és a jogalap kérdéskörében nem közbenső ítélet született. Az indítványozó szerint ezáltal a Kúria megfosztotta őt az érdemi jogorvoslati lehetőségétől, mivel a végzéssel szemben nincs lehetőség jogorvoslatra. Ezen felül álláspontja szerint a Kúria ezen végzésének elvi tartalmát is tulajdonított, amikor megállapította, hogy a Ptk. a Szjt.-hez képest háttérjogszabály, amelyet a Szjt. által nem szabályozott kérdésekben kell alkalmazni, ebből kifolyólag a Kúria lényegében anyagi jogot alkotott.
- [19] Az indítványozó a tekintetben is az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján az indokolás hiányára hivatkozott, hogy a Kúria eljárása során nem tért ki annak értékelésére, hogy az Szjt. által nem szabályozott kérdésekbe, így különösen a felek együttműködésének alapelveit illetően a Ptk.-t mint háttérjogszabály miért nem alkalmazták. Az indítványozó szerint az együttműködési kötelezettség megsértése miatt, amelybe az indítványozó terhére elkövetett szándékos bűncselekmény kétségtelenül beletartozik, jogszerűen élt a felmondással a Szjt. 3. §-ára figyelemmel.
- [20] Az indítványozó szerint mivel a Szjt. nem szabályozza az általános együttműködési alapelveket, a Ptk. viszont igen, ezért a perbeli jogviszonyban speciális rendelkezés hiányában a Ptk. szabályait kellett volna alkalmazni, amelynek hiányában az eljáró bíróságok megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [21] Az igazságügyi miniszter a kiadói és felhasználási szerződésekre vonatkozó jogszabályi rendelkezések kapcsán adott véleményében azt a tájékoztatást adta, hogy a polgári jogviszonyokhoz képest sajátos, az Szjt. hatálya alá tartozó, vagyoni és személyi jogviszonyok nem szabályozott elemeire, a Ptk. mint „anyajogszabály” alkalmazandó, amely álláspontot az Szjt. indokolása is megerősít. Amennyiben a

szerződéses tartalomra sem a felhasználási szerződések általános, sem műfajspecifikus szabályai nem tartalmazzak megoldást, a Ptk. valamennyi szerződésre irányadó általános előírásait kell alkalmazni. E tekintetben a Ptk. alapelvei, illetve kötetmi, valamint általános szerződési jogi szabályai relevánsak.

- [22] Az igazságügyi miniszter hangsúlyozta, hogy atipikus szerződések esetén is alkalmazandóak a Ptk. általános alapelvei, valamint a kötetmekre és szerződésekre vonatkozó általános rendelkezései. Ezen belül a tárgybeli ügy kapcsán a Ptk. általános szabályai között szereplő szankciós felmondás bír relevanciával, amelyre akkor jogosult a fél, ha a vonatkozó szerződésszegési magatartást a felek felmondási okként kikötötték, avagy a szerződésszegés a jogosult fél érdekmúlásával jár.
- [23] 3. Az indítványozó jogi képviselője a támadott ítéletet 2024. február 5-én vette át, alkotmányjogi panaszát 2024. április 5-én nyújtotta be, így a panasz határidőn belül előterjesztettnek minősül.
- [24] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és (7) bekezdését, valamint a 28. cikkét; a támadott, megsemmisíteni kért bírói döntéseket az Abtv. 27. §-a szerinti indítványelem tekintetében a Fővárosi Ítéltábla 3.Pf..20.753/2022/14/II. számú ítéletét és a Kúria Pfv.IV.20.390/2023/10. számú ítéletét.
- [25] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló polgári perben mint alperes vett részt, így érintettsége fennáll.
- [26] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az indítványozónak ki kell mérítenie jogorvoslati lehetőségeit. Jelen ügyben a támadott bírósági határozat, illetve ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye, így az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontjának.
- [27] Az Abtv. 27. §-a tekintetében előkérdésként elsődlegesen tisztázandó, hogy a támadott kúriai ítélet tekinthető-e az ügy érdemében hozott, bírósági eljárást befejező döntésnek. A Kúria ítélete indokolásának [45] bekezdésében rögzítette, hogy „[a] jelen esetben abból kell kiindulni, hogy a kereset jogalapja vonatkozásában a Kúria korábbi, az alapeljárásban született másodfokú ítéletet hatályon kívül helyező és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító végzésében már érdemben kötelező erővel állást foglalt a kereset jogalapját érintő kérdésekben. A Kúria hatályon kívül helyező végzéséhez fűződő egyszerű kötőerő azt jelenti, hogy a régi Pp. 275. § (5) bekezdése alapján az új eljárás lefolytatására adott kötelező utasításokból a másodfokú bíróság főszabályként nem térhet el. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa vizsgálta az eltérés körében a Kúria hatályon kívül helyező végzéséhez fűződő kötőerőt és megállapította, hogy az nem abszolút hatályú. Kimondta, hogy a Kúria két felülvizsgálati eljárása közötti időben esetlegesen meghozott, az Alkotmánybíróság, a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa irányadó döntései, az Európai Unió Bíróságának uniós jogszabály értelmezése, az alkalmazandó jogszabály vagy releváns tényállási elem lényeges változása olyan eset, amelyek miatt

– ha befolyásolnák a perbeli jogkérdés érdemi elbírálását – a megismételt eljárásban lehetőség van az eltérésre {Jpe.III.60.037/2022/12. [58]-[60]}. A megismételt másodfokú eljárásban, illetve az ezt követően benyújtott felülvizsgálati kérelmekben pedig nem merült fel olyan előbbiek szerinti tény, adat vagy körülmény, amely ebben a körben a Kúria korábbi döntésének megváltoztatását indokolná.”

- [28] A Kúria a perben Pfv.IV.20.554/2022/4. számú végzésével a másodfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasította. A jelen alkotmányjogi panasszal támadott Pfv.IV.20.390/2023/10. számú ítéletében a Kúria a jogalap körében azt vizsgálta, hogy a másodfokú bíróság a megismételt eljárásban eleget tett-e a Kúria Pfv.IV.20.554/2022/4. számú végzésében foglalt kötelező iránymutatásnak, amely vizsgálat alapján megállapította, hogy „[a]z eljárás jelen szakaszában támadott másodfokú ítélet a jogalap tekintetében a Kúria által megadott keretek között maradt, ezért a jogalapot támadó, alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem nem volt megalapozott” (Kúria Pfv.IV.20.554/2022/4. számú végzés, Indokolás [47]).
- [29] Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének jelenleg hatályos, az 1001/2023. (V. 10.) AB Tü. határozat 6. §-ával beiktatott új 32. § (6) bekezdése értelmében főszabályként nincs helye alkotmányjogi panasz benyújtásának – arra tekintettel, hogy az eljárás még folyamatban van – a Kúria felülvizsgálati jogkörben hozott hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító határozatával szemben, kivéve, ha az tartalma alapján – a Kúria kötelező utasítása miatt – az eljárást lezáró döntésnek minősül. Az Ügyrend 71. § (3) bekezdése értelmében az Ügyrend szabályai a hatálybalépéskor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazandóak.
- [30] Az Alkotmánybíróság mindazonáltal utal arra, hogy a kúriai ítéletben is hivatkozott a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Jpe.III.60.037/2022/12. számú határozatában állást foglalt azon kérdésben, hogy abban az esetben, ha a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a kúriai végzés szerint hozza meg az ítéletét, a jogerős elsőfokú ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati eljárás folytán megindult rendkívüli perorvoslati eljárásban vajon ugyanazt a jogkérdést, amelyet a Kúria (korábban eljárt tanácsa) már eldöntött, ismételten elbírálhatja-e a Kúria, avagy – amiatt, mert a jogkérdést a korábban eljárt kúriai tanács már eldöntötte és döntése köti az elsőfokú bíróságot – csak arról dönthet, hogy az elsőfokú bíróság az első alkalommal eljárt kúriai tanács végzésében foglaltaknak eleget tett-e” (Jpe.III.60.037/2022/12. számú határozata, Indokolás [48]).
- [31] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa Jpe.III.60.037/2022/12. számú határozatában akként foglalt állást, mivel az előtte fekvő ügyben sem az Európai Unió Bírósága, sem az Alkotmánybíróság nem hozott olyan döntés, amely a Kúria két felülvizsgálati eljárása közötti időben kihatással lett volna az ügyben alkalmazott jogértelmezésre, hogy a törvényi szabályozás és az indítvány tartalma nem tesz lehetővé, hogy a Kúria az elsőfokú jogerős ítéletet hatályon kívül helyező, az ügyben eljárt bíróságot új

eljárás lefolytatására, új határozat hozatalára utasító kúriai végzésben elbíralt jogkérdést ismételten a felülvizsgálat tárgyává tegye és eldöntse (Kúria Jpe.III.60.037/2022/12. számú határozat, Indokolás [60]–[61], [65]).

- [32] A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 163. § (1) bekezdése szerint a hatályon kívül helyező határozatot közzé kell tenni a Bírósági Határozatok Gyűjteményében. A hatályon kívül helyező végzés a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi XXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 357. §-a értelmében egyszerű kötőerővel rendelkezik, rendes illetve rendkívül jogorvoslattal a felek nem támadhatják meg, a felek tekintetében anyagi jogerőhatással a Pp. 360. §-a értelmében csak felek közötti jogvitát érdemben elbíráló ítélet rendelkezik.
- [33] Az indítványozó a Kúria 2022. október 26-án kelt, Pfv.IV.20.554/2022/4. számú végzését – amely a jogalap körében a másodfokú bíróság számára kötelező iránymutatást tartalmazott – nem támadta külön alkotmányjogi panasszal, amelyet egyébként nem is tehetett meg, hiszen a kúriai végzés meghozatalának idején a jelenleg hatályos Ügyrend korábbi változata, amely 2023. május 10-ig volt hatályban, a 32. § (2) bekezdésében kifejezetten rögzítette, hogy a Kúria mely határozatai támadhatók alkotmányjogi panasszal, eszerint: „Az (1) bekezdésre figyelemmel az Abtv. 27. §-a alkalmazásában az ügy érdemében hozott, vagy a bírósági eljárást befejező döntésnek minősül és alkotmányjogi panasszal megtámadható, illetve az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal megtámadható a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott olyan döntése is, mely a) a megtámadott határozatot hatályában fenntartja, vagy b) a jogerős határozatot egészben vagy részben hatályon kívül helyezi és helyette, illetve az elsőfokú határozat helyett új és a jogszabályoknak megfelelő határozatot hoz, vagy c) a jogerős határozatot megváltoztatja és a törvénynek megfelelő új határozatot hoz, vagy d) a megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti, feltéve, hogy az indítványozó a jogerős döntést az Alkotmánybíróság előtt nem támadta meg, vagy a jogerős döntés ellen benyújtott panaszt az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel utasította vissza.” A jelen ügyben releváns kúriai Pfv.IV.20.554/2022/4. számú végzés meghozatalának idején még az Ügyrend korábbi 32. § (2) bekezdése szabályozta a Kúria alkotmányjogi panasszal támadható határozatainak körét, amelybe nem tartozott bele a másodfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyező és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasító végzés. Következésképpen az indítványozó ügyében a jogalap körében is – az alkotmányjogi panasz benyújthatósága szempontjából – a Kúria Pfv.IV.20.390/2023/10. számú ítélete minősül az ügy érdemében hozott és az eljárást befejező döntésnek.
- [34] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan

Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani. {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}

- [35] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének megsértésével kapcsolatban tartalmilag a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állította, ezért az alkotmányjogi panasz ezen részét is az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján bírálta el. Mindazonáltal az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [36] Mindezek alapján az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek is, tekintettel arra, hogy megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezésként az Abtv. 27. §-át, és az alkotmányjogi panasz a bírósági eljárást befejező bírósági határozattal szemben került előterjesztésre.
- [37] 4. Az Abtv. 64. § d) pontja értelmében az Alkotmánybíróság végzésben utasítja vissza az indítványt, ha érdemi vizsgálata során megállapítja az indítvány törvényi feltételeknek nem megfelelő tartalmát.
- [38] Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának – az Abtv. 29. §-a szerint – további feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [39] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti indítványelemre tekintettel befogadta, azonban az Alkotmánybíróság eljárása során nyilvánvalóvá vált, hogy az indítvány nem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [40] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti superbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [13]–[15]}.
- [41] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy „a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak. A jogszabályok értelmezése a bíróságok feladata, míg az Alkotmánybíróság hatásköre a bírói jogértelmezés alkotmányos kereteinek kijelölésére terjed ki. Ez a hatáskör

azonban nem eredményezheti azt, hogy az Alkotmánybíróság negyedfokon ismételten felülbírálna a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott határozatát. Az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen abban, hogy a tényállás feltárása, az eljárás során előadott érvek, illetve beszerzett bizonyítékok értékelése, a következtetések mérlegelés alapján való levonása, illetve a tényállás megalapozottságának vizsgálata a jogalkalmazó bíróságok számára fenntartott feladatok, így kívül esnek az Alkotmánybíróság vizsgálódási körén {lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indoklás [33], 3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indoklás [12], 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indoklás [11], 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indoklás [18], 3151/2018. (V. 7.) AB végzés, Indoklás [14]}" {3382/2018. (XII. 5.) AB végzés, Indoklás [21]; egyik legutóbbi megerősítése: 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indoklás [34]}.

[42] Mindezekre tekintettel a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos indítványozói érvelés kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó valójában azt vitatja, hogy a Kúria nem adott helyt a per során előterjesztett érveinek.

[43] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2026. március 10.

Dr. Polt Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hende Csaba s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Polt Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Polt Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Kozma Ákos
alkotmánybíró helyett

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Polt Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Polt Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [44] A testület többsége az alkotmányjogi panasz visszautasítását tartotta indokoltnak az Abtv. 64. § d) pontja alapján, mert az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét az alapján vitatta, hogy a Kúria nem adott helyt a per során előterjesztett szakjogi érveinek. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban az alkotmányjogi panasz eljárás nem eredményezheti azt, hogy az Alkotmánybíróság negyedfokon ismételten felülbírálná a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott határozatát.
- [45] Elfogadom, hogy az Alkotmánybíróság mai szerepfelfogása szerint nem kíván a bírósági rendszer „negyedfoka” lenni, ekként csak egészen kirívó esetekben avatkozik be a rendes bíróságok ítélkezésébe. Nem feltételezem azt sem, hogy a bírói fórumok jogalkalmazási vezérelve nem az Alaptörvény és a jogszabályok jogállami érvényre juttatására, ezáltal a „közjó” előmozdítására irányulna. Egyre inkább igaznak vélem

azonban Széchenyi István azon megfigyelését, amely szerint a közjó előmozdításán iparkodók esetében megállapítható, hogy „[m]indegik építeni akar s mind ugyanazon egy épületen, de talpkövet szinte mindegik másképp s máshová akarja rakni, s mindegik különböző módon fog az építéshez. Sok az első emeleten kezd, némely annak kifestésével, s némely szinte a ház tetejével gondolja legjózanabbnak a munka kezdetét. Igazi talpkövet kevesen raknak.”

- [46] Álláspontom szerint szakjogi szempontból jelen esetben is az történt, hogy a Kúria támadott ítéletével „igazi talpkövet” nem rakott, ehelyett megelégedett egy felületes „kifestéssel”, amikor a támadott ítélete elvi tartalmában ugyan rögzítette, hogy „[a] Ptk. a szerzői jogról szóló törvényhez képest háttérjogszabály, ezt az Szjt. által nem szabályozott kérdésekben kell alkalmazni.”, azonban ezen elvi állítás gyakorlati konzekvenciáit nem vonta le. Amennyiben az ítélet elvi tartalmának érvényt kívánt volna szerezni a Kúria, nem hagyhatta volna figyelmen kívül az előtte fekvő jogvita elbírálása során a Ptk. általános szerződéses rendelkezéseit és alapelveit.
- [47] A Ptk. Kommentárja értelmében az alapelvek „tömören kifejezik a törvény egészének eszmei alapját, szellemiségét és közvetlen segítséget adnak a jogalkalmazás számára. A Ptk. ugyanakkor elvi jellegű és alapvető jelenetőségű kiindulópontnak tekint, hogy a polgári jogi vitákat elsősorban az adott kérdésre vonatkozó konkrét normák alapján kell eldönteni. Az alapelvek ezért az ítélkezési gyakorlatban mindenekelőtt a konkrét normák értelmezésénél jutnak szerephez, különösen akkor, ha az adott szabály a bíróság számára kifejezetten mérlegelést enged. Emellett az alapelvek segítségével lehet korrigálni a jogviszony megítélését, ha a konkrét szabály alkalmazása az adott esetben igazságtalan eredményre vezetne. Kiemelten fontos az alapelvek szerepe a törvénykönyv – hosszú távra szánt – szabályainak a változó viszonyokhoz történő alkalmassá tételében; az alapelvek ebben az értelemben a jogfejlesztő értelmezés legjelentősebb eszközei.” [Vékás Lajos, In: Gárdos Péter, Vékás Lajos (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz, Wolters Kluwer, Budapest, 2014, 43–44. oldal].
- [48] A Ptk. alapelvei közül a jóhiszeműség és tisztesség elve, az elvárható magatartás elve és a joggal való visszaélés tilalma normatív tartalommal rendelkező rendelkezések, ezért a bíróságok által közvetlenül alkalmazhatók.
- [49] Kiemelendő, hogy a bűncselekmény elkövetése mint felmondási ok az Szjt.-ben, vagy a Ptk.-ban sem szerepel nevesített, szerződésfelmondási okként. Ugyanakkor a Ptk. 6:137–152. §-ai szabályozzák a szerződésszegés általános jogkövetkezményeit. A Ptk. 6:140. §-a értelmében „[h]a a szerződésszegés következtében a jogosultnak a szerződés teljesítéséhez fűződő érdeke megszűnt, elállhat a szerződéstől, vagy ha a szerződéskötés előtt fennállt helyzetet természetben nem lehet visszaállítani, felmondhatja azt, ha e törvény eltérően nem rendelkezik.”
- [50] Az Szjt. 51. § (3) bekezdése értelmében „[a] felmondás jogát a szerző csak azt követően gyakorolhatja, hogy a teljesítésre a felhasználónak megfelelő határidőt

szabott és az eredménytelenül telt el.” A kiadói, felhasználói szerződéssel összefüggésben a szerző sérelmére elkövetett bűncselekmény esetében fogalmilag nem értelmezhető a bűncselekmény elkövetésétől – mint a szerződéssel kapcsolatban előállt érdekmúlás – történő tartózkodásra felhívás, különösen fogalmilag kizárt a megfelelő határidő tűzésének alkalmazhatósága ezen esetkörre.

- [51] A jelen ügy tárgyát képező jogvita természetével kapcsolatban kiemelésre érdemesnek tartom, hogy a kiadói és általánosan a felhasználási szerződés alapvetően „bizalmi jellegű” jogviszonyt hoz létre a felek között, mert a szerző a műve feletti vagyoni jogosultságai gyakorlását – jelentős részben egyedülálló és nehezen pótolható módon – egy másik személyre bízta, aki a szerző jogos érdekeire tekintettel köteles eljárni. E szerződéstípus bizalmi jellegét indokolja továbbá, hogy a felek között fokozott együttműködési és tájékoztatási kötelezettség áll fenn: a kiadónak pontosan kell elszámolnia, a példányszámról, a felhasználás módjáról és a bevételekről rendszeresen tájékoztatnia kell a szerzőt. A bizalmi jellegű jogviszonyok általános jellemzője, hogy az egyik fél egy – számára fontos vagyoni vagy személyi – érdek érvényesítését bízta a másikra, aki fokozott gondossággal, lojálisan köteles eljárni. Mindezekre tekintettel a kiadói és felhasználási szerződés bizalmi jellegű kötelmi jogviszonynak minősül, amelynek tartalmi megítélése során a Ptk. alapelvei között szabályozott jóhiszeműség és tisztesség elvének, illetve az együttműködési kötelezettségnek kiemelt szerep jut.
- [52] A felperes keresetében arra hivatkozott, hogy a szerződés, mint kiadói és felhasználási szerződés kizárólag az Szjt. 51. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben mondható fogszerűen.
- [53] Az indítványozó ellenkérelmében és az elsőfokú ítélettel szembeni fellebbezésében is hivatkozott arra, hogy a sérelmére elkövetett bűncselekmény után nem volt elvárható, hogy újabb határidőt adjon a felperes számára a kért módosítások teljesítésére, mivel a felperes olyan súlyos szerződésszegést követett el, amely ezt kizárta. Az indítványozó az elsőfokú eljárásban akként nyilatkozott, hogy „[t]ermészetesen a 2016. szeptember hó 9. napi megbeszélésen történt erőszakos események (atrocitás, tettelegesség) hatására már nem volt vitás az alperesnek, hogy a kért módosításnak nem lesz eredménye és ezt a jogviszonyt és személyes együttműködést a felperes Kiadóval és Managerrel nem tudja a jövőben fenntartani, ezért közölte velük szabályszerűen, írásban a felmondását 2016. szeptember 22-én” (az indítványozó elsőfokú eljárásban, 2017. szeptember 21-én tett nyilatkozata).
- [54] Az elsőfokú bíróság alapvetően az Szjt. 51. §-a szerinti formai okokból nem találta jogszerűnek az indítványozó felmondását. Az elsőfokú bíróság az Szjt. 51. § (2) és (3) bekezdésére hivatkozással kiemelte, hogy ha a szerződés felmondása formailag nem felelt meg az előírásoknak, akkor az a tartalmi feltételek megvalósulásától függetlenül jogellenes volt (Fővárosi Törvényszék 25.P.20.253/2017/129. számú ítélete, Indokolás [34], [37]).

- [55] Az elsőfokú ítélet ettől függetlenül tartalmilag is vizsgálta az indítványozó felmondását, e körben értékelte az indítványozó sérelmére elkövetett bűncselekményre történő hivatkozást, amely kapcsán azt állapította meg, hogy „[A] felperesek törvényes képviselői által elkövetett bűncselekmények kapcsán a bíróság kiemeli, hogy a magánindítványra üldözendő bűncselekmények kapcsán a bíróság a büntetőeljárást a 11.Bpk.20.938/2017. szám alatt hozott végzésével 2017. július 5. napján megszüntette. A közvádra üldözendő bűncselekmények kapcsán a bíróság utal az ártatlanság vélelmére, így önmagában az alperes által megtett feljelentés nem alkalmas a bűncselekmény elkövetésének bizonyítására. A bíróságot így e körben a büntetőeljárás ténye nem köti, a Pp. 4. § (2) bekezdése alapján ugyanis csak az kötné, ha a büntetőbíróság jogerősen megállapította volna a bűncselekmény elkövetését. Mindezek alapján tényként rögzíthető, hogy az alperes nem tudta bizonyítani, hogy a felperes törvényes képviselői a sérelmére bűncselekményeket követtek volna el. Ennek terhére a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján az alperesnek kell viselnie.” (Fővárosi Törvényszék 25.P.20.253/2017/129. számú ítélete, Indokolás [39]).
- [56] A másodfokú eljárásban már rendelkezésre állt a büntetőbíróság jogerős ítélete, mivel a Fővárosi Ítéltábla a jogalap körében a büntetőeljárás jogerős befejezését bevárva első másodfokú ítéletében úgy foglalt állást, hogy „[a]z elsőfokú bíróság ugyanakkor tévesen állapította meg, hogy az Szjt. 51. § (3) bekezdése szerinti előírást az alperes megszegte volna a felmondás közlésekor. Az alperes által A/14. szám alatt csatolt, az alperes jogi képviselője által írt szerződésmódosítást kérelmező levél megfelelő határidőt szabott a felperesnek, amely azonban a büntetőeljárás során bizonyított tényállás miatt eredménytelenül telt el, így ezzel az alperes kimerítette az Szjt. 51. § (3) bekezdése szerinti előírást, és további felhívást nem kellett tennie a felmondás közlése előtt. Az alperes sérelmére elkövetett bűncselekmény után nem volt elvárható, hogy újabb határidőt adjon a felperes számára a kért módosítások teljesítésére, mivel a felperes olyan súlyos szerződésszegést követett el, amely ezt kizárta” (3.Pf.20. 753/2022/14-II számú ítélete, Indokolás [17]).
- [57] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla a 3.Pf.20.669/2021/14/II. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érintette, fellebbezett rendelkezését megváltoztatta, és a felperes keresetét teljes egészében elutasította. A felperes Kft. felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a Pfv.IV.20.554/2022/4. számú végzésével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Ezen végzésében a Kúria az első másodfokú ítélettel szemben akként foglalt állást, hogy „[a]z Szjt. 51. § (3) bekezdése szerint a felmondás jogát a szerző csak azt követően gyakorolhatja, hogy a teljesítésre a felhasználónak megfelelő határidőt szabott és az eredménytelenül telt el. Ez az adott esetben a célhoz kötöttséget sértő felhasználás és a rendeltetésellenes joggyakorlás megszüntetésére irányuló felszólítást követelt meg az alperestől. Ilyet azonban a perben általa hivatkozott, a felperes részére 2016.

augusztus 12-én küldött elektronikus üzenet egyáltalán nem tartalmazott, abban az alperes a felperes fentieknek megfeleltethető, illetve későbbi felmondásában megjelölt szerződésszegéseire semmilyen módon nem utalt, és a jogviszony tervezett megszüntetésével kapcsolatos szándékát sem fogalmazta meg, csupán a szerződés módosítására tett javaslatot. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen állapította meg, hogy a felmondás önmagában az Szjt. 51. § (3) bekezdésében előírt feltétel hiánya miatt jogszerűtlennek minősült. Mindez az Szjt. 51. § (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott felmondási okok fennállására kiterjedő tartalmi vizsgálatot szükségtelessé tette” (Kúria Pfv.IV.20.554/2022/4. számú ítélete, Indokolás [32]). Mindezekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy az első másodfokú eljárásban született ítélet ezért sértette a Ptk. 2:55. §-át, az Szjt. 3. § (1) bekezdését és 51. § (3) bekezdését. A Kúria ezen végzése a Ptk. alapelveire, illetve a szerződésekre vonatkozó általános rendelkezésekre nem utalt.

- [58] Ezt követően a másodfokú bíróság a kúriai végzésben foglalt kötelező iránymutatásnak megfelelő ítéletet hozott, a jogalap körében a Kúria a második felülvizsgálati eljárásban mindösszesen azt vizsgálta, hogy a másodfokú bíróság „a hatályon kívül helyező végzésben a Kúria által megadott keretek között maradt-e” (Kúria Pfv.IV.20.390/2023/10. számú ítélete, Indokolás [47]), a jogalap tekintetében az ítélet jogalapra vonatkozó elvi tartalmának meghatározásán kívül egyéb érdemi megállapítást nem tett, ily módon a második felülvizsgálati eljárásban hozott kúriai ítélet indokolása sem tért ki a Ptk. alapelveire, illetve a szerződésekre vonatkozó általános rendelkezések vizsgálatára és értékelésére.
- [59] Kiemelendő, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott megsértett jogszabályként az Szjt. 51. §-ára, a Ptk. 1:3. §-ára, 1:4. §-ára és a 6:62. §-ára, felülvizsgálati kérelme indokolásában előadta, hogy „általánosságban ugyan elfogadható a szerződésre nézve az Szjt. alkalmazása, de a konkrét kérdésben, vagyis az Szjt. által nem szabályozott kérdésekben, így különösen a felek együttműködésének alapelveit illetően a háttérjogszabályt, vagyis a Ptk.-t kell alkalmazni.” (Kúria Pfv.IV.20.390/2023/10. számú ítélete, Indokolás [31]–[32]).
- [60] Az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmében kifejtette, hogy „az együttműködési szabályokat az Szjt. egyáltalán nem tartalmazza, így azt a jogszabályt nem is lehet erre a jogviszonyra, azaz a tényszerűen elkövetett bűncselekménnyel okozott szerződésszegésre vonatkozóan alkalmazni. Amennyiben ezt a jogerős ítélet szerint figyelmen kívül lehet(ne) hagyni egy a felek közötti szerződéses jogviszonyban, úgy nyilvánvalóan kiüresedne a polgári jogviszonyokban az általános együttműködés, jóhiszeműség és tisztesség (Ptk. 1:3. § (1) bekezdés) alapelve és elvárható magatartás (Ptk. 1:4. § (1) bekezdés) elve, továbbá értékét veszítené maga a büntető eljárás és annak eredményeképpen meghozott jogerős ítélet” (az indítványozó 2023. november 21-én kelt felülvizsgálati ellenkérelme).

- [61] Álláspontom szerint a peres eljárás feleinek fentebbi nyilatkozatai alapján az alábbi szakjogi következtetések vonhatók le:
- i) az elsőfokú bíróság egyáltalán nem értékelte az indítványozó sérelmére megállapított bűncselekményt a szerződéses jogvita elbírálása során azon okból kifolyólag, hogy az elsőfokú ítélet meghozatalának időpontjában még nem állt rendelkezésre jogerős büntető ítélet.
  - ii) A másodfokú bíróság első ítéletében a jogerős büntető ítéletre tekintettel akként értelmezte az Szjt. 51. § (3) bekezdését, hogy az indítványozónak nem kellett további felhívást tennie a felmondás közlése előtt, mert a sérelmére elkövetett bűncselekmény után nem volt elvárható, hogy újabb határidőt adjon a felperes számára a kért módosítások teljesítésére, mivel a felperes olyan súlyos szerződésszegést követett el, amely ezt kizárta.
  - iii) A Kúria az első másodfokú ítéletet hatályon kívül helyező végzésében hangsúlyozta, hogy az indítványozónak célhoz kötöttséget sértő felhasználást és a rendeltetésellenes joggyakorlás megszüntetésére irányuló felszólítást kellett volna bizonyítania, ennek hiányában az általa eszközölt felmondás nem felelt meg az Szjt. 51. § (3) bekezdésének, ezért a felmondás alapjaként megjelölt okok esetében tartalmi vizsgálatot nem folytatott, így az indítványozó sérelmére elkövetett bűncselekmény polgári jogi vonatkozásait nem értékelte, illetve ezzel összefüggésben a Ptk. alapelveit, illetve általános szerződési jogi rendelkezéseit sem vizsgálta.
- [62] Szakjogi álláspontom szerint, tekintettel arra, hogy a jelen ügyben jogerős büntető ítélet bizonyítja, hogy a Kft. részéről eljáró személyek az indítványozó sérelmére szándékos bűncselekményt követtek el a szerződéses jogvitájuk során, fogalmilag kizárt az Szjt. 51. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti a rendeltetésellenes joggyakorlás megszüntetésére irányuló felszólítás intézése, és az Szjt. 51. § (3) bekezdése szerinti megfelelő határidőtűzés, hiszen az indítványozó sérelmére elkövetett szándékos bűncselekmény esetében a felelősség alól történő mentesülésre ezen az alapon nincs jogi lehetőség.
- [63] Szakjogi természetű álláspontom szerint a Ptk. alapelveinek és általános szerződéses rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyása lényegében azt eredményezte, hogy a jogerős büntetőítéletet súlytalanná tette, hiszen a polgári jogi bíróságok azáltal, hogy érdemben figyelmen kívül hagyták azt, a jogrendszer koherens egészként történő működése csorbát szenvedett, hiszen egy szerződéses vita során elkövetett szándékos, emberi szabadság ellen irányuló bűncselekmény polgári jogi következményeinek alkalmazása – pusztán formai okokból – ellehetetlenült.
- [64] Megjegyzendő, hogy Magyarországon már múlt század elején magas színvonalú bírói ítéletek születtek a jóhiszeműség és tisztesség elvének alkalmazásával, amelynek alapját a 1928. évi Magánjogi Törvényjavaslat (a továbbiakban: Mtj.) képezte. Az Mtj. Magyarország Magánjogi Törvénykönyvéül szolgált volna, amelyet nem szakmai, hanem azon politikai okból kifolyólag nem emeltek törvényerőre, hogy a trianoni

békeszerződés folytán elcsatolt, korábban Magyarországhoz tartozó, magyarlakta területek ne szakadjanak el magánjogi jogalkalmazásukat tekintve Magyarországtól, mivel ezen határon túli magyar területeken az Osztrák Polgári Törvénykönyvet alkalmazták. Ennek ellenére a magas szakmai színvonalúnak tartott Mtj. számos rendelkezését a bíróságok szokásjogi úton, olykor kifejezetten a Törvényjavaslat rendelkezéseire hivatkozással alkalmazták. A Mtj. 2. §-a – a svájci kötelmi szabályozás mintájára – tartalmazta a jóhiszeműség és tisztesség elvét (*bona fides, Treu und Glauben*), amelynek értelmében „[a] jogok gyakorlásában s a kötelezettségek teljesítésében a jóhiszeműségnek és a tisztességnek megfelelően kell eljárni. A törvény nem nyújt oltalmat a joggal való visszaélésnek.” Az Mtj. indokolása kiemelte, hogy az egész magánjognak a jóhiszeműség és a tisztesség az alappillére. Ezen alapelvet a bírói gyakorlat is alkalmazta: „Általános magánjogi jogszabály, hogy a jognak a gyakorlásában a jóhiszeműségnek kell érvényesülnie, és a jog csak méltányosan gyakorolható. Ennek a jóhiszeműségnek és méltányosságnak a hiányában a törvény által megengedett joglépések igénybevétele a joggal való visszaélés fogalma alá esik, amely bírói oltalomban nem részesíthető” (Kúria 7231/1930. számú ítélete).

- [65] Mindezekre tekintettel, bár az Alkotmánybíróság döntésében – a negyedfokú felülbírálat elkerülése miatt – visszautasította az alkotmányjogi panaszt, ez nem jelenti egyben azt, hogy a támadott kúriai ítélet olyan „talpkövét” képezné a jogrendszernek, amely követendő példa lenne a jelen- és az utókor számára.

Budapest, 2026. március 10.

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Patyi András alkotmánybíró különvéleménye

- [66] Az elfogadott döntéssel nem értettem egyet, indokoltnak tartottam volna az egyébként már az Alkotmánybíróság tanácsa által korábban befogadott indítvány érdemi vizsgálatának lefolytatását. Ezért a döntéshez az Abtv. 66. § (2) bekezdése alapján az alábbi különvéleményt csatolom, mindamellett, hogy *dr. Horváth Attila* alkotmánybíró párhuzamos indokolásában megfogalmazott gondolatait is osztom, felvetéseihez csatlakozom. Megítélésem szerint ebben az ügyben nem lett volna helye az Abtv. 64. § d) pontja – a panasz érdemi vizsgálat megkezdése utáni visszautasítása a törvényi feltételek hiányának a megállapítása folytán – alkalmazásának, az indítvány lényeges alkotmányossági kérdéseket fogalmaz meg, illetve vet föl.

- [67] Az érdemi alkotmányossági vizsgálat szükségességét az indítványozó által is hivatkozott *contra legem* önkényes jogértelmezés kérdésének körében láttam. Az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként, az Alkotmánybíróságnak minden és bármely bírósági jogalkalmazás során (azaz minden és bármely bíróság jogalkalmazása során), megfelelő indítvány elbírálása esetén, hatáskörében és feladatkörében áll az, hogy megítélje, az adott bíróság az Alaptörvény 28. cikkéből eredő kötelezettségének eleget tett-e, azaz jogalkalmazása során az alkalmazott jogot az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte-e. Ez lényegében az Alkotmánybíróság egyik alapvető rendeltetése az Alaptörvény rendszerében. A bírói jogalkalmazásnak nincsen ezért a törvényértelmezésre (az ún. kizárólag szakjogi kérdésekre) szűkíthető „alaptörvénymentes”, ezáltal „alapjogoktól mentes” területe, csak az alkotmányjogi panasznak lehet alapjogi, alkotmányjogi érvelést mellőző, nélkülöző, tisztán törvényértelmezési kérdéseket felvető érvelése. Megítélésem szerint az indítványozó alkotmányjogi panasa az érdemi vizsgálatra alkalmas volt, melyet alátámaszt, hogy az Alkotmánybíróság tanácsa az indítványt egyébként korábban befogadta.
- [68] A tárgyalt ügy előzményeként, az első bírósági eljárás során a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyező és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasító Pfv.IV.20.554/2022/4. számú végzésében arra a következtetésre jutott, hogy a Ptk. az Szjt.-hez képest háttérjogszabály, a szerződés egészét érintő kérdésekben elsősorban az Szjt. szabályai az irányadók. A Kúria megállapította azt is, hogy az Szjt. 51. § (3) bekezdésében foglaltak teljesítésének hiányában a felmondás nem volt jogszerű, ezért annak tartalmi vizsgálata szükségtelen volt.
- [69] A Kúria említett végzésében a kereset jogalapját érintő kérdésben adott kötelező utasítást. A Kúria a második, a megismételt eljárásban hozott Pfv.IV.20.390/2023/10. számú ítéletében – a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa Jpe.III.60.037/2022/12. jogegységi határozat meghozatalát mellőző végzésére is figyelemmel – arra a megállapításra jutott, hogy a megismételt eljárásban, illetve az azt követően benyújtott felülvizsgálati kérelmében nem merült fel olyan tény, adat vagy körülmény, amely a Kúria korábbi döntésének (a hatályon kívül helyező végzésnek) megváltoztatását indokolta volna. Tehát a megismételt eljárásban már nem volt vitatható a felmondás Szjt.-n alapuló jogszerűtlensége. A Kúria végzése következtében eljáró Fővárosi Ítéltábla és a Kúria a Ptk. általános szerződési rendelkezéseit, illetve alapelveit, és annak a tényét, hogy az indítványozó sérelmére, a szerződéssel kapcsolatos megbeszélésen kialakult vita során a felperes vezetője, illetve családtagjai jogerős büntetőbírói ítéletben megállapítottan bűncselekményt követtek el, már nem vette figyelembe.
- [70] Az indítványozó ügyében az Alkotmánybíróságnak érdemben állást kellett volna foglalni abban a kérdésben, hogy az ekképpen érvényesülő, a Ptk. általános szerződési rendelkezéseit és alapelveit figyelmen kívül hagyó bírói értelmezés az

Alaptörvénnyel összhangban áll-e, más szavakkal, hogy a bíróságok az Alaptörvénnyel összhangban választották-e ki a Ptk. és az Szjt. viszonylatában az alkalmazandó jogszabályi rendelkezéseket. Ennek a vizsgálatnak a kiindulópontja a Kúria megismételt eljárást megelőzően hozott Pfv.IV.20.554/2022/4. számú – jogerős ítéletet hatályon kívül helyező, azaz a felülvizsgálati eljárást befejező, de a jogvitát még nem lezáró – végzése lehetett volna. Ebben a Kúria állást foglalt az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések kérdésében: meghatározta az ügyben a Ptk. és az Szjt. egymáshoz való viszonyát, az indítványozó ügyére irányadó, fentiek szerinti értelmezést. Ezt a döntést az indítványozó annak meghozatalakor alkotmányjogi panasszal nem támadhatta meg. Az Alkotmánybíróság akkor hatályos Ügyrendje alapján a másodfokú bírósági ítéletet hatályon kívül helyező és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasító végzés nem tartozott a Kúria alkotmányjogi panasszal támadható – Ügyrend 32. § (2) bekezdésben szabályozott – döntései körébe. Ezt követően, a Kúriának a felülvizsgálati eljárást befejező és a jogvitát is érdemben lezáró ítéletével szemben benyújtott alkotmányjogi panasz visszautasításával az Alkotmánybíróság pedig maga zárta ki a megismételt eljárásban irányadó, fenti értelmezés alkotmányossági vizsgálatát.

- [71] Összességében az ügy által felvetett, vizsgálandó dilemmának tartottam, hogy a Kúria az Alaptörvénnyel összhangban alapította-e döntését a megismételt eljárást megelőzően hozott, az alkalmazandó jogot az Szjt.-re leszőkítő és abból a Ptk. megbízási szerződésre irányadó, az Szjt.-ben egyébként külön nem szabályozott rendelkezései alkalmazását mellőző végzésére, illetve, hogy a Kúria helyesen vonta-e be az értelmezésbe, a jogvita végleges eldöntése körébe a Jogegységi Panasz Tanács Jpe.III.60.037/2022/12. számú, a jogegységi határozat meghozatalát egyébként mellőző végzését (Jpe végzés), azaz Alaptörvény-konform módon alkalmazta-e a Jpe végzést. Ez utóbbi körben figyelemmel kell lenni arra, hogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának végzése jogegységi határozat kötelező erejével nem rendelkezik, hiszen a Kúria éppen hogy mellőzte a határozathozatalt a jogegység kérdésében. Ráadásul ez a jogegységi határozat meghozatalát mellőző Jpe végzés a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) alkalmazása tárgyában született. Igaz, hogy az indokolás érinti a Pp. egyes szabályait is, de a Jpe végzés a Kp. felülvizsgálati szabályai értelmezésével, az arra épülő joggyakorlat elemzésével jutott el a határozathozatal mellőzésére, a Kp. felülvizsgálati eljárásra vonatkozó szabályai alkalmazása során viszont a Pp. nem jön szóba, annak a Pp. nem háttérszabálya. Érdemi vizsgálatot, elemzést érdemelt volna tehát az a kérdés, hogy a Kp. tárgyában született Jpe végzést a Kúria az indítványozó polgári perében alkalmazta, melyre a Pp. volt az irányadó eljárási törvény. Magam is hangsúlyozom, hogy a jogvitára alkalmazandó jogszabályi rendelkezések és a jog értelmezésének a megválasztása az ügyekben eljáró bíróságok feladata és ez mindaddig míg a *contra legem* önkényes jogalkalmazás kétélye fel nem vetődik, nem az Alkotmánybíróság

asztalára tartozó kérdés. A jelen ügyben azonban az érdemi vizsgálatot indokoló módon merültek fel, legalábbis bennem, kételyek.

- [72] A fent kifejtettek alkotmányossági vetülete abban keresendő tehát, hogy a hatályos, az ügyben alkalmazandó jogot (azaz a Ptk. egyes rendelkezéseit) figyelmen kívül hagyó és az ügyre kötelező értelmezésként alkalmazott nem jogegységi határozat erejű és egy másik eljárási törvény értelmezése során született Jpe végzésre épülő bírósági döntés az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelméhez vezethet-e.
- [73] Az Alkotmánybíróság a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában az önkényes jogalkalmazás tilalmát összekötötte a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, és rögzítette, hogy „[a] bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelvével” (Indokolás [23]).
- [74] Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a *contra legem* jogértelmezés csak kivételesen, szigorú feltételek fennállása esetén ér fel a *contra constitutionem*, alaptörvény-ellenesség szintjére. Amint az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában megállapította, a *contra legem* bírói döntés egyben *contra constitutionem* is, amennyiben: 1. az eljáró bíróság ítéletének indokolásában nem tartalmazott arra vonatkozó érvelést, hogy miért hagyta figyelmen kívül az adott jogkérdésre irányadó hatályos jogszabályi rendelkezéseket; 2. nem vette figyelembe az ügyre irányadó jogi normákat; 3. olyan bírósági gyakorlatra alapozva hozta meg döntését, amelynek alapjául szolgáló normát a jogalkotó már hatályon kívül helyezett {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; lásd: 12/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [23]}. Ennek megerősítése mellett az Alkotmánybíróság a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatában kifejtette, hogy „[a]z Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak. A jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezi a tisztességes bírósági eljárásban megvalósuló jogértelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek” (Indokolás [26]).
- [75] Jóllehet, hogy a *contra legem* jogértelmezés csupán szigorú feltételek fennállása esetén éri el az alaptörvény-ellenesség szintjét, de álláspontom szerint indokolt lett volna, annak vizsgálata, hogy ezek a feltételek az indítványozó ügyében érvényesülő értelmezés esetén fennálltak-e. Ezért a visszautasítást és annak indokolását nem támogattam.

Budapest, 2026. március 10.

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró különvéleménye

- [76] Az alkotmányjogi panasz visszautasításával nem értettem egyet, álláspontom szerint az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának feltételei jelen esetben teljesültek.
- [77] Nem csupán szakjogilag, hanem alkotmányjogi értelemben is elfogadhatatlannak, az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési tartomány alkotmányos kereteit túllépően önkényesnek tartom azt a bírósági jogértelmezést, amely nem teszi lehetővé az Szjt. és az annak háttérjogszabályaként szolgáló Ptk. alapján egy szerződés felmondását az indítványozó sérelmére elkövetett bűncselekmény esetén. Egy ilyen jogértelmezés (a szerződés jogszerű felmondásának kizárása, azaz az együttműködés fenntartásának bíróság által megerősített jogi kötelezettsége) nyilvánvalóan ellentétes az Alaptörvény II. cikkéből fakadó emberi méltóság lényegével, és ezáltal (az önkényes jogértelmezés eredményeként) a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal.

Budapest, 2025. március 10.

Dr. Polt Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett